

۲۲۹۳۵۵۷

دولت مجازی جمهوری اسلامی ایران

نگارش
دکتر محمدسجاد شیروودی

**NACHOOS
PUBLICATION**

سرشناسه	: شیرودی ، محمد سجاد - ۱۳۶۵
عنوان و نام پدیدآور	: دولت مجازی جمهوری اسلامی ایران/ نگارش محمد سجاد شیرودی
مشخصات نشر	: تهران : ناخوس ، ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری	: ۲۲۶ص: مصور ، جدول
شابک نسخه چاپی	: 978-600-473-452-3 : ۸۰۰,۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه : ص .
موضوع	: زیرساخت مجازی-- ایران -- سیاست دولت
موضوع	: cyberinfrastructure –Government policy –Iran :
موضوع	: دولت :
موضوع	: Cyberinfrastructure –Government policy – Iran :
موضوع	: دولت سازی -- ایران :
موضوع	: Nation-building–Iran :
ده بندی کنگره	: QA۷۶/۸ :
رده بندی دیویی	: ۰۰۳/۰۹۵۵ :
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۸۲۵۹۷۳ :

برای خرید Online به آدرس زیر مراجعه کنید:

www.naghoospress.ir

انتشارات ناخوس

نام کتاب	: دولت مجازی جمهوری اسلامی ایران
ناشر	: انتشارات ناخوس
نگارش	: محمد سجاد شیرودی
چاپ اول	: ۱۴۰۱
تیراژ	: ۵۰۰ جلد
چاپ و صحافی	: نقشینه
ناظر چاپ	: یاسمن تجملی محدث
قیمت	: ۸۰۰,۰۰۰ ریال
شابک	: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۴۷۳ - ۴۵۲ - ۳
ISBN	: 978 - 600 - 473 - 452 - 3

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.
تکثیر تمامی یا قسمتی از این اثر به
صورت حروفچینی یا چاپ مجدد، چاپ
افست، پلی‌کپی، فتوکپی و انواع دیگر
چاپ ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

انتشارات ناخوس

خیابان انقلاب ابتدای وصال شیرازی ساختمان شماره ۷ طبقه اول

تلفاکس: ۶۶۴۷۸۹۵۸ - ۶۶۴۷۸۹۵۷ - ۶۶۹۶۵۳۹۱

پیشگفتار

از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی جمهوری اسلامی ایران با توجه به اظهارات آیت‌الله خامنه‌ای در بیانیه گام دوم انقلاب، کارآمدی نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران در ساختارها، راهبردها، نتایج و ... است. به نظر می‌رسد مؤثرترین راه برون‌رفت از چالش‌های بزرگ فعلی و احتمالاً چالش‌های بزرگ‌تر آتی در عرصه اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و ... مشروط است به ارتقای کارآمدی دولت در عرصه مجازی که از آن، به دولت‌سازی مجازی کارآمد تعبیر می‌نماییم. منظور از دولت مجازی کارآمد، دولتی است که از جمیع نرم‌افزارهای انسانی و غیرانسانی برای افزایش و ماندگاری کارآمدی بهره می‌گیرد. جمهوری اسلامی نیاز به خلق دولت مجازی کارآمد دارد؛ زیرا نمی‌توان با ساختار و فرایندهای سنتی، جامعه اطلاعاتی را به خوبی مدیریت کرد و چالش‌های موجود را به فرصت تبدیل کرد. از این رو، کتاب حاضر می‌کوشد به این سوال اصلی پاسخ دهد که دولت‌سازی مجازی کارآمد در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران دارای چه مؤلفه‌هایی است؟ روش تحقیق در این کتاب، توصیفی-تحلیلی در چارچوب نظریه دولت مجازی ریچارد رزکرائس است و در آن، ابتدا مبادی-غایت، ماهیت-مبانی، شاخصه‌ها-سازوکارهای دولت‌سازی مجازی کارآمد به شکل کلی و بعد، در نظام سیاسی جمهوری اسلامی جداگانه توصیف می‌شود. سپس این عناصر در تعامل با هم، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته و از درون آن، مدل بومی دولت مجازی برای کارآمدسازی نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران استخراج شده است.

لازم به ذکر است این کتاب برگرفته از رساله دکتری اینجانب با عنوان دولت‌سازی مجازی کارآمد در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران و به راهنمایی دکتر علیرضا صدرا می‌باشد که در دانشگاه تهران، پردیس بین‌المللی ارس انجام یافته است. در ضمن باید از اساتید مشاور جناب آقایان دکتر حمید رضا ملک محمدی و سید رضا موسوی و همچنین از پدر بزرگوارم آقای دکتر مرتضی شیروودی که در این مسیر همراه بنده بودند صمیمانه تشکر نمایم.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
فصل اول - کلیات دولت مجازی.....	۱۳
۱-۱ مقدمه.....	۱۳
۲-۱ آثار اندک غیر مستقیم درباره دولت‌سازی مجازی کارآمد.....	۱۶
۳-۱ تعریف واژه‌های کلیدی.....	۲۳
۱-۳-۱ دولت‌سازی.....	۲۳
۲-۳-۱ کارآمدی.....	۲۵
۳-۳-۱ مجازی‌سازی.....	۲۷
۴-۳-۱ نظام سیاسی.....	۲۹
۵-۳-۱ تعریف مبادی و غایت.....	۳۰
۱-۵-۳-۱ تعریف مبادی.....	۳۰
۲-۵-۳-۱ تعریف غایت.....	۳۱
۶-۳-۱ تعریف ماهیت و مبانی.....	۳۴
۱-۶-۳-۱ تعریف ماهیت.....	۳۴
۲-۶-۳-۱ تعریف مبانی.....	۳۵
۷-۳-۱ تعریف شاخص و سازوکار.....	۳۹
۱-۷-۳-۱ تعریف شاخص.....	۳۹
۲-۷-۳-۱ تعریف سازوکار.....	۴۱

۴۳.....	۴-۱ محدوده زمانی و مکانی
۴۳.....	۵-۱ جمع‌بندی
۴۵.....	فصل دوم- روش‌شناسی بومی دولت مجازی
۴۵.....	۱-۲ مقدمه
۴۶.....	۲-۲ چارچوب نظری
۴۷.....	۱-۲-۲ تعریف روش‌شناسی
۵۱.....	۲-۲-۲ ضرورت بومی‌سازی روش‌شناسی
۵۵.....	۳-۲-۲ چارچوب نظری منتخب؛ نظریه دولت مجازی رزکراس
۵۶.....	۳-۲ اجزای سازنده (مبانی و غایت) دولت مجازی
۵۶.....	۱-۳-۲ ارتباطات محور
۵۷.....	۲-۳-۲ اقتصاد محور
۵۷.....	۳-۳-۲ مفاهیم به جای منازعه
۵۸.....	۴-۳-۲ محلل بحران‌های شهروندی
۵۸.....	۴-۲ عناصر تشکیل‌دهنده ماهیت و مبانی دولت مجازی
۵۸.....	۱-۴-۲ فراتر از کشاورزی
۵۹.....	۲-۴-۲ جمع‌عوامل تولید
۶۰.....	۳-۴-۲ کوچک (چابک) سازی
۶۰.....	۴-۴-۲ رویکرد تولید انعطاف‌پذیر
۶۱.....	۵-۲ ویژگی‌های شاخص و سازوکار دولت مجازی
۶۱.....	۱-۵-۲ اهمیت آموزش و تربیت
۶۱.....	۲-۵-۲ ظهور بازیگران نرم
۶۲.....	۳-۵-۲ اثرگذاری رسانه بر سیاست
۶۲.....	۴-۵-۲ شبکه‌سازی مدیریت منابع قدرت
۶۲.....	۶-۲ دولت مجازی و پدیده جهانی شدن
۶۵.....	فصل سوم- مفروضه‌های دولت مجازی نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران
۶۵.....	۱-۳ مقدمه
۶۶.....	۲-۳ مفروضه‌های دولت‌سازی مجازی کارآمد در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران

۳-۳	دولت به مثابه فرانهاد راهبردی.....	۶۷
۳-۳-۱	نقش‌های زیرساختی و ساختاری دولت	۷۰
۳-۳-۲	اهم نقش‌های استراتژیک دولت	۷۱
۳-۳-۳	کارویژه کارگزاری نه کارپردازی دولت	۷۲
۳-۳-۴	کارکردهای سیاستگذاری و سیاستمداری دولت	۷۴
۳-۳-۵	شئون سه گانه مهندسی، مدیریت و آسیب‌زدایی دولت	۷۵
۳-۳-۶	سیاست مدنی‌سازی و خودگردانی استانی دولت	۷۷
۳-۴	مبادی (غایت) دولت‌سازی مجازی کارآمد در نظام سیاسی جمهوری اسلامی	۸۱
۳-۴-۱	سیاستگذاری توسعه‌گرای درهم تنیده	۸۲
۳-۴-۲	نظم‌دهندگی منعطف تسهیل بخش	۸۹
۳-۴-۳	تصورات انقلابی بحران‌زده رو به افول	۹۳
۳-۴-۳-۱	نهادسازی از پایین در حوزه طراحی نهادهای حامی رژیم سیاسی ...	۹۴
۳-۴-۳-۲	نهادسازی از پایین در حوزه ایجاد نهادهای حامی نظم	۹۷
۳-۴-۳-۳	کلان نگری سیستمی	۱۰۲
۳-۴-۳-۴	رفاقت با ملت‌ها	۱۰۳
۳-۴-۳-۵	مهندسی حسابگری	۱۰۳
۳-۴-۳-۶	توانایی ترکیب	۱۰۴
۳-۴-۳-۷	اصلاح اخلاق	۱۰۵
۳-۵	ماهیت (مبانی) دولت‌سازی مجازی کارآمد در نظام سیاسی جمهوری اسلامی	۱۰۶
۳-۵-۱	سرشت عمومی و مردم سالارانه دولت مجازی کارآمد	۱۰۷
۳-۵-۱-۱	کارآمدی فناوری‌های اطلاعات در بهبود خدمات بخش عمومی	۱۰۷
۳-۵-۱-۲	تأمین خواسته‌ها و انتظارات شهروندان از دولت مجازی	۱۰۹
۳-۵-۲	تداوم اصلاحات بخش عمومی به مثابه ذات لایتغیر دولت مجازی ...	۱۱۰
۳-۵-۲	طبع فرامرزی دولت مجازی کارآمد متأثر از جهانی شدن	۱۱۲
۳-۵-۲-۱	ماهیت و مبانی دولت مجازی در عصر جهانی شدن	۱۱۲
۳-۵-۲-۲	ویژگی‌های ماهیتی و کارکردی دولت مجازی متأثر از جهانی شدن	۱۱۳
۳-۵-۲-۳	ماهیت و غایت نرم‌افزاری دولت مجازی در عصر جهانی شدن	۱۱۵

- ۳-۵-۳ رویکردهای انعطاف‌پذیر در دولت‌های مجازی..... ۱۱۷
- ۳-۵-۳-۱ ماهیت دوگانه دولت‌های سرزمینی و دولت‌های مجازی..... ۱۱۸
- ۳-۵-۳-۲ کوچک‌سازی به مثابه رویکرد ماهیتی و غایت‌گرایانه..... ۱۱۹
- ۳-۵-۳-۳ ماهیت صلح و جنگ در دولت مجازی؛ مقایسه چند کشور..... ۱۲۱
- ۳-۵-۳-۴ رابطه ماهیت و افق‌های تحقق دولت مجازی در ایران..... ۱۲۲
- ۳-۵-۳-۱ ماهیت و مبانی همگرایانه در دولت‌های مجازی..... ۱۲۳
- ۳-۵-۳-۲ بنیادهای مؤثر بر شکل‌گیری دولت مجازی کارآمد در ایران..... ۱۲۴
- ۳-۵-۳-۳ رابطه زیرساخت‌ها و افق‌های دولت مجازی در ایران..... ۱۲۶
- ۳-۵ شاخص‌های (سازوکارهای) دولت‌سازی مجازی کارآمد در نظام سیاسی جمهوری اسلامی..... ۱۲۷
- ۳-۵-۱-۱ دموکراسی: شاخص و سازوکاری قابل ترمیم..... ۱۲۸
- ۳-۵-۱-۱-۱ جالشی از نوع تنوع فرهنگی..... ۱۲۸
- ۳-۵-۱-۲ بی‌نظمی‌های مالی - اقتصادی..... ۱۳۰
- ۳-۵-۱-۳ محدودیت‌های آموزش و پرورش..... ۱۳۱
- ۳-۵-۲ مفهوم و ابعاد مختلف تجارت در دولت مجازی..... ۱۳۵
- ۳-۵-۲-۱ صلح و دموکراسی، شاخص دولت مجازی..... ۱۳۵
- ۳-۵-۲-۲ رابطه جغرافیا، تجارت و صلح در دولت مجازی..... ۱۳۶
- ۳-۵-۲-۳ رهبری سیستماتیک و صلح در دولت مجازی..... ۱۳۸
- ۳-۵-۳ صلح و ثبات به مثابه شاخص اصلی دولت مجازی..... ۱۴۰
- ۳-۵-۳-۱ عوامل صلح و ممانعت از جنگ در دولت مجازی..... ۱۴۰
- ۳-۵-۳-۲ نقش تعیین‌کننده وابستگی متقابل در صلح و دولت مجازی..... ۱۴۲
- ۳-۵-۳-۳ تئوری ائتلاف مرکزی؛ پیام آور صلح در دولت مجازی..... ۱۴۴
- ۳-۵-۴ جمهوری اسلامی ایران، صلح، دموکراسی و تجارت در دولت مجازی..... ۱۴۵
- ۳-۵-۴-۱ جمهوری اسلامی ایران، صلح و دولت مجازی..... ۱۴۶
- ۳-۵-۴-۲ ایران، اقتصاد و تجارت در دولت مجازی..... ۱۴۷
- ۳-۵-۴-۳ دموکراسی در ایران و دولت مجازی..... ۱۴۹
- ۳-۶ جمع‌بندی..... ۱۵۱

فصل چهارم- از دولت متعارف تا دولت مجازی..... ۱۵۷

۱-۴ مقدمه..... ۱۵۷

۲-۴ از دولت متعارف تا دولت‌سازی مجازی کارآمد..... ۱۶۲

۳-۴ دولت مجازی؛ روشی برای تعلیل مسأله..... ۱۶۳

۴-۴ مبادی و غایت دولت مجازی کارآمد..... ۱۶۷

۱-۴-۴ سیاستگذاری توسعه گرای درهم تنیده..... ۱۶۸

۲-۴-۴ نظم دهنده‌گی منعطف تسهیل بخش..... ۱۶۹

۳-۴-۴ تصورات انقلابی بحران زده رو به افول..... ۱۷۰

۴-۴-۴ تصدیق‌های ائتلاف قانون‌گرایی اخلاقی مشترک..... ۱۷۲

۵-۴ ماهیت و مبانی دولت مجازی کارآمد..... ۱۷۳

۶-۴ شاخصه‌ها (سازوکارها)ی دولت مجازی کارآمد..... ۱۷۵

۱-۶-۴ دموکراسی؛ شاخص و سازوکاری قابل ترمیم..... ۱۷۶

۲-۶-۴ مفهوم و ابعاد مختلف تحول در دولت مجازی..... ۱۷۶

۳-۶-۴ صلح و ثبات به مثابه شاخص اصلی دولت مجازی..... ۱۷۷

۷-۴ جمهوری اسلامی ایران، دولت مجازی و ارتقای کارآمدی- مشروعیت سیاسی..... ۱۷۷

۱-۷-۴ اجزای سازنده (مبانی و مبادی) دولت مجازی..... ۱۷۷

۱-۱-۷-۴ ارتباطات محور..... ۱۷۷

۲-۱-۷-۴ اقتصاد محور..... ۱۷۸

۳-۱-۷-۴ مفاهمه به جای منازعه..... ۱۷۸

۴-۱-۷-۴ محلل بحران شهروندی..... ۱۷۹

۲-۷-۴ عناصر تشکیل دهنده ماهیت و مبانی دولت مجازی..... ۱۸۰

۱-۲-۷-۴ فراتر از کشاورزی..... ۱۸۰

۲-۲-۷-۴ تجمیع عوامل تولید..... ۱۸۰

۳-۲-۷-۴ کوچک (چابک) سازی..... ۱۸۱

۴-۲-۷-۴ رویکرد تولید انعطاف پذیر..... ۱۸۱

۳-۷-۴ ویژگی‌های دولت مجازی..... ۱۸۲

۱-۳-۷-۴ اهمیت آموزش و تربیت..... ۱۸۲